

УДК 711(043.2)

**ВАГОМІ ВАЖЕЛІ РЕГУЛЮВАННЯ ВПЛИВУ
ПРИРОДНО-КЛІМАТИЧНИХ ЧИННИКІВ
ТА МІСТОБУДІВНИХ УМОВ НА ФОРМУВАННЯ КОМФОРТНОГО
АРХІТЕКТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА**

Г.І. Болотов, к.арх., доцент

Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

Актуальність теми доповіді. Створення комфортних умов проживання людини в різних природно-кліматичних зонах забезпечують методичні прийоми просторово-планувальної організації архітектурного середовища, важливу роль із яких відіграють принципи розміщення і групування архітектурних об'єктів, ранжирування їх за висотними параметрами та визначання доцільної конфігурації планів із врахуванням ландшафтних особливостей та рельєфу місцевості, що значною мірою визначає і використання відповідних засобів озеленення та благоустрою. Застосування цих вагомих важелів, що дає змогу суттєво позитивно впливати на формування якісного архітектурного середовища в сучасних умовах, безумовно актуальне, оскільки потреба в цьому надвисока.

Мета доповіді. Розкрити вагомість впливу природно-кліматичних чинників та містобудівних умов на формування комфортного архітектурного середовища. Створюючи архітектурну композицію, за законами гармонічної побудови середовища, архітектор визначає яким буде архітектурний ансамбль чи його складовий фрагмент, як мають співвідноситися між собою та до цілого кожна із його частин. В залежності від фізичних розмірів кварталу, житлового району, архітектурного комплексу визначаються обсяги та кількість домінант та акцентів, архітектурних тем, здійснюється членування фасадів на ритмічні складові.

Основні результати дослідження. Одним з головних умов нормального функціонування організму людини є забезпечення його природних, біологічних потреб, перш за все, адекватної інсоляції приміщень, відкритих та закритих територій і в той же час захист їх від перегріву. Тому будинки та їх комплекси проектуються таким чином, щоб приміщення довго тривалого перебування людей були відповідно орієнтовані. А вразі необхідності, при орієнтації на південні, західні румби застосувалися необхідні заходи (сонцезахисні прилади, відповідні прийоми озеленення). Окрім оптимальної орієнтації, підвищення загальної комфортності просторово-планувальної організації архітектурного середовища досягається за рахунок більш ретельного врахування впливу повітряно-вологісного режиму, що над важливо для складних природно-кліматичних умов (спекотно-сухого, спекотно-вологісного клімату). Це не тільки регулювання руху повітряних потоків за рахунок розташування та конфігурації будівель і їх комплексів, але й їх перепадів по висоті та форми покрівлі.

При щільній квартальній забудові, яка широко застосовувалась в повоєнні часи, в середині кварталу створювались достатньо комфортні, затишні умови за рахунок своєрідного захисного бар'єру, в той час як в стрічковій, розряженій житловій забудові, що набула свого розповсюдження в другій половині шести десятих років минулого сторіччя, таких затишних зон бракує. З другого боку, стрічкова забудова дозволяє доцільно використовувати ландшафт і рельєф, вільно розміщувати будівлі, створюючи пластично виразні композиції, а квартальна – позитивно вирішувати формування архітектурного образу

міста, завдяки “монолітності” своєї структури. В залежності від планувально-го прийому повітряні потоки, обминаючи будівлі та їх групи, створюють як дискомфортні зони підвищеного тиску, так і зони відносного спокою різної конфігурації, що має практичне значення для конкретних кліматичних умов.

Вагома роль належить також озелененню, яке виконує багато функціональних завдань, пов'язаних із регулюванням та нейтралізацією негативного впливу різних природно-кліматичних чинників. Воно здатне захистити поверхню фасадів та приміщення від перегріву, знижувати тепловий вплив фасадів на прилеглу територію, створювати комфортні умови для відпочинку, завдяки захисту пішохідних доріжок і майданчиків від надмірної інсоляції і таке інше.

Утворення затишних зон забезпечується за рахунок створення захисних

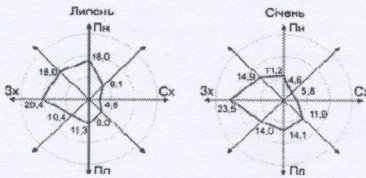

Рис 1. Приклад вирішення озеленення та благоустрою фрагменту забудови із врахуванням мікрокліматичних умов: 1 – захисні бар'єри від шуму та пилу; 2 - захисні бар'єри від перегріву; 3 – декоративні композиції; 4 - житлова секційна забудова; 5 – громадські будівлі; 6 – спортивні майданчики; 7 – зони відпочинку; 8 – парковки; 9 – роза ветрів.

бар'єрів від вітру, пилу та шуму, а доцільний підбір рослин із різною формою крони, відповідною колористикою значно покращує художньо-естетичну виразність середовища. При цьому необхідно враховувати що, при розрядженому розміщенні зелених насаджень (дерев) повітряні потоки певною мірою стають слабшими і насичуються киснем, а завихрення утворюються головним чином у верхній частині, над землею. При щільній посадці дерев завихрення стають масовими і розповсюджуються донизу, а насиченість киснем значно зменшується. Такий прийом доцільно застосовувати не тільки для захисту від вітру та шуму, але і при формуванні зон відпочинку (рис.1).

Висновки. Вагомими важелями регулювання впливу природно-кліматичних чинників та містобудівних умов на формування архітектурного середовища є принципи розміщення і групування архітектурних об'єктів, ранжирування їх за висотними параметрами та визначання доцільної конфігурації планів із врахуванням ландшафтних особливостей та рельєфу місцевості, що значною мірою визначає і використання відповідних засобів озеленення та благоустрою.